

GEDRAGSCODE

GASWINNING KLEINE VELDEN OP LAND

**ELEMENT NL – DE VERENIGING VOOR ENERGIE VAN
NEDERLANDSE BODEM**

Inleiding

GEDRAGSCODE

De Nederlandse gaswinningssector heeft in 2017 het initiatief genomen een Gedragscode – gaswinning kleine velden op te stellen. De gedragscode geeft handvatten voor operators om bewoners en bedrijven in de omgeving en de relevante gemeenten, provincies en waterschappen, drinkwaterbedrijven, en natuur- en milieuorganisaties tijdig te informeren en waar mogelijk te betrekken. Op deze manier is duidelijk wat men van een operator mag verwachten en hoe een operator in een omgeving opereert.

De gaswinningsbedrijven streven naar een optimaal evenwicht tussen alle belangen en naar (minimaal) een eenduidige en transparante communicatie over projecten en de ruimtelijke, technische en economische randvoorwaarden waarbinnen deze projecten plaatsvinden. Door te werken aan een sfeer van onderling vertrouwen willen we begrip proberen te krijgen voor de verschillende belangen en hopen we verschillen te kunnen overbruggen.

GASWINNING IN NEDERLAND

De Nederlandse overheid heeft zich tot doel gesteld om in 2050 CO₂-neutraal te zijn. Tijdens deze transitie moet een zekere, stabiele en betaalbare energievoorziening worden gegarandeerd. Dit is een enorme uitdaging waarbij wetenschap, bedrijven, overheden en bewoners moeten samenwerken om de energietransitie tot een succes te maken. Aardgas zorgt op dit moment voor meer dan 40% van de Nederlandse energievoorziening en blijft daar in de komende decennia nog steeds onderdeel van, zoals ook scenario's van het Planbureau voor de Leefomgeving laten zien. Aardgas is de minst vervuilende fossiele brandstof en is nodig om de transitie te faciliteren en daarnaast ook betaalbaar te houden. Nederlands aardgas heeft een 30% lagere CO₂-voetafdruk dan geïmporteerd gas en is daarmee minder belastend voor het milieu. Gaandeweg zal aardgas worden vervangen door andere, duurzamere, vormen van energie. Het kleine veldenbeleid van de overheid gaat dan ook

uit van een gestage afbouw van gaswinning uit kleine velden¹. Daarbij is de voorkeur voor de winning van aardgas uit de Nederlandse kleine velden boven geïmporteerd gas, zolang we aardgas nog nodig hebben en de winning veilig en verantwoord kan plaatsvinden. De hoogste prioriteit van de Nederlandse olie- en gaswinningssector is om te voorzien in de vraag naar aardgas op een veilige en verantwoorde wijze voor mens en milieu.

GEDRAGSCODE ALS AANVULLING OP BESTAANDE WET- EN REGELGEVING

Deze gedragscode is een vrijwillig initiatief van de sector om te luisteren naar en te blijven leren van de omgeving waarin operators actief zijn. Het is een aanvulling op bestaande wet- en regelgeving in de vorm van onderlinge afspraken die wij als sector aangaan.

EVALUATIE EN REFLECTIE

Onderliggend doel van deze gedragscode is om bij te dragen aan het behouden en vergroten van begrip en acceptatie ten aanzien van de projecten die onze sector uitvoert. Daarnaast vinden wij het belangrijk dat deze gedragscode ook meegaat met haar tijd. Evaluatie en reflectie zijn belangrijk om aan te blijven sluiten bij de steeds weer veranderende samenleving.

De ondertekenaars staan daarom ook open voor suggesties, opmerkingen en tips om de gedragscode zelf en de uitvoering daarvan verder te verbeteren. Als u ideeën heeft voor het verbeteren van de gedragscode, of als u wilt meepraten, dan horen wij dat heel graag. U kunt hiervoor contact opnemen met Element NL via gedragscode@elementnl.nl.

¹ Voor meer informatie zie: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gaswinning-uit-kleine-gasvelden/gaswinning-uit-kleine-gasvelden>

1. Definities

BELANGHEBBENDE(N): Een persoon of organisatie die in de omgeving van een (potentieel) project een rechtstreeks aantoonbaar belang heeft.

INITIATIEFNUMER(S): De (beoogde) uitvoerder van activiteiten voor het opsporen en winnen van aardgas en/of aardolie, ook wel operator genoemd. In Nederland zijn initiatiefnemers zoals hier beschreven lid van brancheorganisatie Element NL en daarmee gebonden aan de gedragscode.

OMGEVING: Omgeving wordt gebruikt om de personen die deze effecten kunnen ervaren aan te duiden. De term kan ook verwijzen naar het fysieke gebied waar effecten van activiteiten merkbaar kunnen zijn.

OMGEVINGS- & COMMUNICATIEPROCES: Een proces dat samen met belanghebbenden wordt doorlopen om wensen, afspraken en activiteiten op het gebied van communicatie en participatie af te stemmen. Dergelijke activiteiten moeten zoveel mogelijk aansluiten bij de wensen en behoeften van de omgeving van een project.

PARTICIPATIE: Het aangaan van een dialoog met belanghebbenden en het binnen de kaders (ruimtelijk, technisch en economisch) van het project betrekken van deze belanghebbenden bij de realisatie van een project.

PROJECT: Een project is een activiteit binnen de cyclus van gas- of aardoliewinning. Het project richt zich met name op het opsporen, winnen, behandelen (ook waterinjectie) en opslaan van aardolie of aardgas en aanleg, wijziging, verwijdering en hergebruik van locaties en putten, waarbij milieu- en omgevingseffecten kunnen ontstaan. Bij elk project wordt het te verwachten effect beoordeeld en aan de hand daarvan het omgevings- en communicatieproces vormgegeven.

2. Reikwijdte en verantwoording

Elk project is uniek en vraagt om inpassing in de specifieke lokale context. Er zal dan ook per project worden bekeken hoe en op welke wijze de belangen van de omgeving het best geborgd kunnen worden. Dat betekent dat niet altijd op alle onderdelen ruimte is voor inspraak of participatie. De operators verplichten zich daarover aan de voorkant zo open en transparant als mogelijk te zijn.

Om de verbinding met de omgeving zo goed mogelijk te leggen, zullen initiatiefnemers zoveel mogelijk in overleg met (lokale) overheden en belanghebbenden bij ieder project een zorgvuldige communicatie en informatievoorziening nastreven. Het uitgangspunt is het goed en zorgvuldig betrekken van de omgeving bij projecten passend bij de impact van een project. Bij nieuwe locaties wordt daarnaast ook gekeken naar mogelijkheden om te investeren in de omgeving, bijvoorbeeld door middel van een omgevingsfonds.

De gedragscode is van toepassing op alle projecten, waarbij in de mate van betrokkenheid rekening gehouden wordt met de verwachte impact op de omgeving. In de gedragscode worden drie soorten projecten onderscheiden:

1. *Beheer & onderhoud* - Bestaande gaswinningslocaties inclusief kleine aanpassingen die binnen de reeds vergunde activiteiten vallen (zoals beheer en eenvoudig onderhoud, etc.): de omgeving wordt altijd geïnformeerd over de projecten die lopen.
2. *Grote aanpassingen* - Aanpassingen van bestaande gaswinningslocaties (bijvoorbeeld het boren van een put) waarbij een mijnbouwbedrijf zichtbaar activiteiten uitvoert en waarvan de omgeving hinder kan ondervinden (bijv. intensiever transportverkeer, geluid): de operator zal actiever in overleg gaan met de omgeving en de omgeving raadplegen om de wensen van de omgeving zoveel mogelijk te integreren in de opzet van het project.

3. *Nieuwe locaties* – Nieuwe gaswinningsprojecten: deze projecten die een grotere en langduriger impact op de omgeving kunnen hebben, kunnen aanleiding geven om nadere afspraken met de omgeving te maken over hoe het project meerwaarde kan creëren voor de omgeving.

	Beheer & onderhoud	Grote aanpassingen	Nieuwe locaties
Informereren van de omgeving	√	√	√
Raadplegen van de omgeving		√	√
Participeren van de omgeving			√

Figuur 1: Niveau van betrokkenheid van de omgeving bij projecten.

RICHTLIJNEN:

De sector volgt verder de volgende richtlijnen als het gaat om doel en reikwijdte van de gedragscode:

2.1 De gedragscode heeft tot doel het vergroten van de betrokkenheid van alle belanghebbenden bij olie- en gaswinningsprojecten uit de kleine velden op land, zodanig dat de belangen van de directe omgeving zo goed mogelijk worden meegenomen bij de ontwikkeling van dergelijke projecten en zo bijdraagt aan een breed draagvlak voor onze activiteiten.

2.2 De gedragscode bevat richtlijnen waar initiatiefnemers, de leden van Element NL, zich aan committeren.

2.3 De gedragscode omvat een bepaalde werkwijze met betrekking tot communicatie met en raadpleging van de omgeving waaraan de sector zich heeft verbonden. Op deze manier wil de sector zich inspannen om omgevingsbetrokkenheid te waarborgen.

2.4 De gedragscode is van toepassing op alle fasen van gaswinning in Nederland. Van het vergunningenproces, de eerste verkenning van de ondergrond, de (proef)boring, de winning, tot het opruimen van installaties en het, na beëindiging van de winning, weer goed achterlaten van het terrein. Een project kan betrekking hebben op de gehele levensfase van een gaswinningsproject of een gedeelte hiervan.

2.5 De initiatiefnemer stelt een contactpersoon aan binnen de organisatie voor betrokkenen specifiek om te overleggen over de gedragscode. De contactgegevens staan op de website van de initiatiefnemer en zijn bijgevoegd bij deze gedragscode in bijlage 1.

2.6 De gedragscode en de projecten die zijn ontwikkeld in lijn met deze gedragscode worden periodiek geëvalueerd. De evaluatie heeft tot doel de gedragscode te verbeteren en aan te scherpen. De volgende evaluatie zal drie jaar na het verschijnen van deze versie plaatsvinden. Als de situatie aanleiding geeft om eerder te evalueren, zullen wij dit doen.

SCHADE:

Het belangrijkste uitgangspunt bij het winnen van aardgas is dat het veilig en verantwoord gebeurt. We doen hier geen enkele concessie in, want veiligheid is onze eerste prioriteit. Voor mens en milieu, iedere dag weer. Onze activiteiten worden vooraf altijd getoetst door de onafhankelijke toezichthouder Staatstoezicht op de Mijnen.

Eventuele schade door gaswinningsactiviteiten is altijd een punt van zorg en aandacht vanuit de omgeving en ook voor ons als sector. De wet bevat bepalingen over het compenseren of vergoeden van schade. De initiatiefnemer is wettelijk verplicht de aantoonbaar door hem veroorzaakte schade aan de omgeving te vergoeden of te compenseren.

Als er onverhoopt iets gebeurt dat leidt tot schade, kan de schade worden gemeld bij de onafhankelijke Commissie Mijnbouwschade via: www.commissiemijnbouwschade.nl. Deze commissie zorgt voor een beoordeling en afhandeling van de schademelding op een onafhankelijke, publieke en snelle manier die de burger ontzorgt en ontlast. Op grond van de overeenkomst 'Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade Kleine Velden' vergoedt de initiatiefnemer de schade zoals door de Commissie Mijnbouwschade vastgesteld.

Hoewel het aantal schademeldingen rondom gaswinning uit de zogenoemde kleine velden de laatste jaren zeer beperkt is gebleken, zien we bij bewoners een toenemende behoefte aan zekerheid dat schade die veroorzaakt wordt door gaswinning objectief afgehandeld wordt. Dus zonder tussenkomst van het mijnbouwbedrijf. Met de instelling van de onafhankelijke commissie en het in een overeenkomst vastgelegde commitment van de mijnbouwbedrijven om de besluiten van deze onafhankelijke commissie op te volgen, is die zekerheid er.

3. Informeren van de omgeving

Duidelijke, open en transparante communicatie en contact met de omgeving is tijdens alle fases van een gaswinningsproject van wezenlijk belang. Het doel is een duidelijke en tijdige informatie-uitwisseling tussen initiatiefnemers en belanghebbenden bij projecten. Elk project heeft daarnaast technische, ruimtelijke en economische randvoorwaarden. Om deze doelstelling te bereiken hanteren we een aantal leidende principes:

- 3.1** Uitgangspunt is dat belanghebbenden zo vroeg als mogelijk en zo compleet mogelijk geïnformeerd worden.
- 3.2** De informatievoorziening omvat bijvoorbeeld informatie over (mogelijke) locatie(s), omvang van het project en mogelijke effecten zoals hinder of overlast. Daarbij wordt gekeken naar de juiste balans in informatie die nodig is om goed geïnformeerd te zijn, de mate van (technische) diepgang en de laagdrempeligheid van de informatievoorziening. Voor specifieke vragen kan de initiatiefnemer doorverwijzen naar de juiste instantie (denk hierbij bijvoorbeeld aan vragen over veiligheid en het milieu voor het Staatstoezicht op de Mijnen).
- 3.3** De initiatiefnemer zorgt voor het beschikbaar stellen van informatie, waarbij rekening wordt gehouden met commerciële en aanbestedingsregels.
- 3.4** De initiatiefnemer onderhoudt het contact met belanghebbenden in alle fasen van de activiteiten.
- 3.5** Gedurende alle fasen van een project kunnen nieuwe inzichten ontstaan waardoor plannen gewijzigd kunnen worden. Bij relevante projectwijzigingen en/of inzichten worden belanghebbenden actief geïnformeerd.

4. Raadplegen van de omgeving

Projecten kunnen een effect hebben op de leefomgeving en de leden van Element NL zijn zich bewust van de mogelijke impact van hun activiteiten op de directe omgeving. In de nieuwe Omgevingswet, waarvan verwacht wordt dat die vanaf 1 juli 2022 van kracht zal zijn, wordt ook het belang van participatie en het vroegtijdig en zorgvuldig betrekken van de omgeving verder beschreven. De wijze waarop de participatie wordt vormgegeven is vrij, maar niet vrijblijvend.

De mijnbouwondernemingen en Element NL onderschrijven dit belang, en zullen aansluiten bij de Omgevingswet in het vormgeven van hun participatie. Een belangrijke doelstelling van de gedragscode is dat initiatiefnemers de effecten van een project op de leefomgeving zorgvuldig afwegen. Hierbij hanteren we de volgende leidende principes:

- 4.1** Uitgangspunt is dat belanghebbenden zo vroeg als mogelijk betrokken worden.
- 4.2** De mogelijke effecten op de omgeving worden zo goed mogelijk inzichtelijk gemaakt. Omgevingseffecten van de activiteiten worden gemonitord, voor, tijdens en na de activiteiten. Nadelige effecten op de omgeving worden zoveel mogelijk voorkomen of verminderd.
- 4.3** Projecten zijn verschillend in aard en omvang, en ook de verwachte effecten op de omgeving variëren. Per project, per fase en per belanghebbende(n) kan de wijze en het niveau van betrokkenheid verschillen.
- 4.4** De omgeving wordt, indien mogelijk, betrokken bij het zoeken naar de meest omgevingsvriendelijke uitvoering van de activiteiten. Hierbij wordt een balans tussen de voor- en nadelen nagestreefd, uiteraard binnen de technische, veiligheids- en economische grenzen van het project. Bij die aspecten die open zijn voor gesprek, wordt een actieve deelname van de omgeving gevraagd om de

specifieke invulling van het project zoveel mogelijk af te stemmen op de wensen van de omgeving. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de landschappelijke inpassing van een locatie.

4.5 De initiatiefnemer initieert voor grote aanpassingen aan lopende projecten en voor nieuwe projecten (zie hiervoor ook figuur 1) een omgevingsproces waarin nader wordt bekeken op welke manier men het beste de omgeving kan betrekken bij dat project, waarbij de initiatiefnemer het kader zal schetsen waarbinnen verdere dialoog mogelijk zal zijn.

De onderwerpen die in een dergelijk omgevingsproces aan bod komen, kunnen per project verschillen. Maar men kan hierbij denken aan de volgende onderwerpen:

- Informatievoorziening, vragen en klachten
- Mogelijk hinder door licht, geluid en verkeer
- Techniek, veiligheid, risico's en maatregelen
- Locatie-inrichting en ruimtelijke inpassing
- Natuur en milieu-aspecten
- Mogelijkheden om bij te dragen aan de kwaliteit van de leefomgeving

4.6 De omgeving wordt, indien mogelijk, betrokken bij het zoeken naar de meest omgevingsvriendelijke invulling voor projecten. Ook hierbij worden de hierboven beschreven balans en het kader van het project in acht genomen.

5. Participeren van de omgeving

Element NL en haar leden hebben als doelstelling om een positieve bijdrage aan de omgeving te leveren in de gebieden waar nieuwe projecten plaatsvinden. Ook hier is maatwerk van toepassing en dit vraagt dus om inpassing in de specifieke lokale context.

Hierbij hanteren we de volgende leidende principes:

5.1 Waar mogelijk streeft de initiatiefnemer ernaar om lokale of regionale ondernemers te betrekken in de uitvoering van activiteiten voor het project om een positieve bijdrage te kunnen leveren aan de lokale omgeving, werkgelegenheid en economie.

5.2 De initiatiefnemer kan daarnaast kennis en middelen beschikbaar stellen om een bijdrage aan de omgeving te leveren.

Met de omgeving wordt de besteding van een eventuele bijdrage afgestemd. Waar en hoe dit wordt ingevuld wordt in samenspraak met de omgeving uitgewerkt. Hierbij is het streven dat de bijdrage leidt tot een zo goed mogelijke balans van lusten en lasten voor de omgeving. Dit kan zijn:

- Een bijdrage aan de energietransitie ter plaatse (denk hierbij aan bijvoorbeeld investeringen in zonnepanelen of LED-verlichting bij sportclubs en buurthuizen).
- Een maatschappelijke bijdrage via synergieën met lokale projecten, activiteiten en doelstellingen (zoals de ondersteuning van hoogwaardige kunst- en culturele initiatieven of activiteiten, educatieve projecten of andersoortige positieve maatschappelijke bijdrages).
- Het creëren van een specifiek fonds bijvoorbeeld ten behoeve van lokale energietransitie gerelateerde initiatieven.

Een dergelijke bijdrage is een vrijwillige investering in de lokale gemeenschap vanuit de initiatiefnemer en moet gezien worden in de context van de grootte en de duur van het specifieke winningsproject.

BIJLAGEN

1. CONTACTGEGEVENS BETROKKEN ORGANISATIES

Alle betrokken organisaties hebben een contactpersoon aangesteld specifiek voor de gedragscode en zetten zich actief in voor het bevorderen van de dialoog tussen de sector en de belanghebbenden. Indien een belanghebbende suggesties of vragen heeft, in gesprek wil met Element NL of één van de mijnbouwbedrijven over de gedragscode of van mening is dat er niet (geheel) in lijn met de gedragscode wordt gehandeld dan kan men contact opnemen met Element NL via gedragscode@elementnl.nl of direct met het betrokken mijnbouwbedrijf. Hieronder vindt u de contactgegevens van de betrokken organisaties:

- Brancheorganisatie Element NL (Vanaf 16 mei 2022 heet NOGEPA, Element NL – de vereniging voor energie van Nederlandse bodem. De twaalf bedrijven die een vergunning hebben om in Nederland olie en gas te produceren, zijn verenigd in Element NL.)

Pooja Poonath
Bezuidenhoutseweg 27-29
2594 AC Den Haag
Tel: +31 70 347 8871

MIJNBOWBEDRIJVEN

• Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM)
Martijn Haarsma
Schepersmaat 2, 9405 TA Assen
Tel: +31 592369 111	• Vermilion Energy Netherlands B.V.
Hidde Baars
Zuidwalweg 2
8861 NV Harlingen
Tel: +31 517 493 333
• TAQA Energy B.V.
Polleke Peeters
Kruseman van Eltenweg 1
1800 AE Alkmaar
Tel: +31 88 8272500	

2. ROLLEN BETROKKEN PARTIJEN

Kijk voor een uitgebreide begrippenlijst en een verdere toelichting op onderstaande begrippen op www.hoewerktgaswinnen.nl

- **GEMEENTE:** Gemeenten kunnen in verschillende hoedanigheden betrokken zijn bij gaswinning. Als grondeigenaar, bevoegd gezag, verlener van een verklaring van geen bedenkingen, adviserend bestuursorgaan en/of belanghebbende.
- **PROVINCIE:** Provincies kunnen in de hoedanigheid van grondeigenaar, adviserend bestuursorgaan en/of belanghebbende betrokken zijn bij gaswinning.
- **WATERSCHAP OF HOOGHEEMRAADSCHAP:** waterschappen of hoogheemraadschappen kunnen in de hoedanigheid van grondeigenaar, adviserend bestuursorgaan en/of belanghebbende betrokken zijn bij gaswinning.
- **MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT:** Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat is het bevoegd gezag voor mijnbouwactiviteiten. Dit betekent dat de minister de aangewezen persoon is om vergunningen voor mijnbouwactiviteiten te verlenen, waaronder ook instemming op het winningsplan. De minister is ook het bevoegd gezag voor Besluit algemene regels milieu mijnbouw (Barmm) meldingen.
- **STAATSTOEZICHT OP DE MIJNEN (SODM):** SodM, respectievelijk de inspecteur-generaal der mijnen, heeft een rol als adviseur, toezichthouder en handhaver.
- **MIJNBOWONDERNEMING:** Mijnbouwonderneming is een algemene term voor, vaak internationale, ondernemingen die zich bezighouden met de opsporing en winning van delfstoffen, waaronder olie en gas. Een Mijnbouwonderneming kan (mede)vergunninghouder zijn van een opsporings- of winningsvergunning, en ook aangewezen worden als operator.
- **OPERATOR:** De operator (of initiatiefnemer) is de persoon (natuurlijke of rechtspersoon) die door de vergunninghouder(s) wordt aangewezen om de feitelijke werkzaamheden te verrichten of daartoe opdrachten te verlenen.

3. LIJST GESPREKSPARTNERS / ORGANISATIES

Voor het ontwikkelen van de gedragscode in 2017 is gesproken met een of meerdere personen uit onderstaande lijst van organisaties:

- 1 Dorpsbelang Kommerzijl
- 2 Dorpsbelang Wapse
- 3 Dorpsvereniging Top & Twel
- 4 Gemeente Alkmaar
- 5 Gemeente Ameland
- 6 Gemeente Bergen
- 7 Gemeente Delfzijl (nu gemeente Eemsdelta)
- 8 Gemeente Dongeradeel (nu gemeente Noardeast-Fryslân)
- 9 Gemeente Loppersum (nu gemeente Eemsdelta)
- 10 Gemeente Westerveld
- 11 Gemeente Woerden
- 12 Interprovinciaal Overleg (IPO)
- 13 It Fryske Gea
- 14 Ministerie van Economische Zaken (nu Ministerie van Economische Zaken en Klimaat)
- 15 Ministerie van Infrastructuur en Milieu (nu Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat)
- 16 Ondernemersvereniging Boekelermeer
- 17 Provincie Drenthe
- 18 Provincie Fryslân
- 19 Provincie Groningen
- 20 Rijkswaterstaat
- 21 Staatsbosbeheer
- 22 Staatstoezicht op de Mijnen (SodM)
- 23 Stichting Natuur en Milieu
- 24 Unie van Waterschappen
- 25 Vereniging van waterberdrijven in Nederland (Vewin)
- 26 Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)
- 27 Waterschap Noorderzijlvest
- 28 Wetterskip Fryslân

Voor de eerste evaluatie van de gedragscode is gesproken met een of meerdere personen uit onderstaande lijst van organisaties:

1. Gemeente Westerveld
2. Gemeente Noardeast-Fryslân
3. Bewonersvereniging Heerenveen
4. Bewonersvereniging Westerveld
5. Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
6. Staatstoezicht op de Mijnen (SodM)

4. HOE WERKT GASWINNEN: EEN OVERZICHT IN 4 FASES

